

«HØYFJELLSLANDSKAP MED OPPTREKKENDE UVÆR» AV HANS GUDE. KONSERVERING AV SKADE

Tilhører samlingen ved Aust-Agder museum og arkiv IKS

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel «Høyfjellslandskap med opptrekkende uvær» av Hans Gude. Konservering av skade Tilhører samlingen ved Aust-Agder museum og arkiv IKS	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 227	Publiseringsdato 16.08.2023
	Prosjektnummer 1022499	Sider 10
	Avdeling Konservering	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Jernæs, Nina Kjølsten	ISSN 2703-7797 ISBN 978-82-8101-373-5	Oppdragstidspunkt / periode utført Juni 2023
Forsidebilde Maleriet på Aust-Agdermuseets atelier på Kuben under retusjering av skade. Foto: NIKU		

Prosjektleder Nina Kjølsten Jernæs
Prosjektmedarbeider(e) -
Kvalitetssikrer Kjersti M. Ellewsen

Oppdragsgiver / finansiert av Aust-Agder museum og arkiv IKS
--

Sammendrag Etter en skade ble maleriet aam.b.1384 kalt «Høyfjellslandskap med opptrekkende uvær» av Hans Gude tilstandsvurdert av NIKU i mars 2023. I juni 2023 var NIKU på konserveringsstudioet på KUBEN for å behandle skaden. Arbeidet innebar konsolidering av løs maling, kitting og retusjering. Rapporten beskriver metode og materialbruk, og dokumenterer utført arbeid med bilder.
Abstract After an incident, NIKU assessed the damages of the painting by Hans Gude called "Høyfjellslandskap med opptrekkende uvær", aam.b.1384. NIKU was at the conservation studio at KUBEN to treat the damage in June 2023. The undertaken work consisted of consolidating loose paint, filling and retouching the damaged area. The report describes the methods and materials used and documents the undertaken work with images.

Emneord Lerretsmaleri, nasjonalromantikken, konservering, kitting, retusjering
Keywords Canvas painting, national romanticism, conservation, filling, retouching

Avdelingsleder
 Kjersti Marie Ellewsen

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn for arbeidet	7
2	Informasjon om maleriet	7
3	Gjennomført arbeid 2023.....	7
4	Materialer benyttet i juni 2023	9

1 Bakgrunn for arbeidet

NIKU gjennomførte konservering av maleriet aama.b. 1384 med tittelen «Høyfjellslandskap med opptrekkende uvær» i perioden 23.-27.1.2023. Etter konserveringen var avsluttet, ble maleriet skadet ved et uhell i februar der en gjenstand falt ned på overflaten mens maleriet lå på et bord. NIKU tilstandsvurderte skaden 3.3.2023.¹ Lerretet var sammentrykket på et lite, avgrenset område som målte 6 x 4 mm. Skaden var lokalisert 28 cm fra øvre rammekant og 2,7 cm fra høyre rammekant (foto 1). Det var løs maling rundt skadet område (foto 2).

NIKU behandlet skaden 5.6. 2023 og utførte siste del av retusjeringen 28.6.2023. Bilder brukt i rapporten er tatt av NIKU med mindre annet er beskrevet.

2 Informasjon om maleriet

Maleriet er malt i 1848 og det er signert og datert i nedre venstre hjørne. Det er malt med oljemaling på lerret og måler 180 x 114 cm uten pynteramme. Det er hevdet at maleriet avbilder Jotunheimen og den store Skagastølstindene til høyre og Smørstabbreen til venstre. For mer informasjon, se NIKU Rapport 187.²

3 Gjennomført arbeid 2023

Valg av materialer: Valg av materialer som ble brukt til konservering av skadet område, var påvirket av at ikke maleriet er rensset for verken smuss eller ferniss. Kriteriene for valgene var at de skulle ikke påvirke fernissen, og at retusjert område kan fjernes i fremtiden.

Gjennomføring: Konsolidering av løs maling rundt skaden: Påføring av lim med spisspensel, varmeskje 70 °C og bruk av silikonert melinex mellom varmeskje og malingslag.

Skadet område var trykket ned i lerretsstrukturen og dannet et konkav form på overflaten. Området ble kittet for at det skulle være plant med omkringliggende maling (foto 3). For å unngå at retusjeringmaterialet skulle synke inn i kittingen og bli for matt, ble kittingen isolert med størlim. Konsolidering og kitting ble utført med maleriet liggende horisontalt på arbeidsbord.

Kittet område ble så retusjert med mastiks-maling slik at området blandet seg med omkringliggende farger (foto 4-5). For å øke glansen ble retusjen fernissert med et tynt lag dammarferniss. Siste retusjeringarbeid ble utført mens maleriet var montert vertikalt (forsidebildet).

---

¹ Tilstandsrapport oversendt museet v/ Cecilia Nolin 6.3.2023.

² Kjølse Jernæs, N. 2023. *Konservering av «Høyfjellslandskap med opptrekkende uvær» av Hans Gude. Del av samlingen tilhørende Aust-Agder museum og arkiv IKS.* NIKU Rapport 187.

Foto 1: Markering av skadet område. Foto: Gerd Corrigan/ KUBEN.

Foto 2: Detalj av skaden som måler 6 x 4 mm.

Foto 3: Detalj av skade etter kitting.

Foto 4-5: Skaden ferdig retusjert.

4 Materialer benyttet i juni 2023

Arbeidsprosess	Produktnavn/materiale
Konsolidering av løs maling rundt skaden	Lascaux Medium for konsolidering
Kitting av skadet område	Modostuc
Isolering av kitting	Størlim, 2 % løsnig
Retusjering av skadet område	Maimeri Restauro tubefarger (bindemiddel: mastiks), løst i white spirit. Pigmenter brukt: Rå umbra, Kadmuim gul medium, Kadmuim rød medium, Titanhvit, Elfenbensort, Cerulean blå
Ferniss	15 % dammar løst i alifatisk og aromatfri petroleumsdestillat (white spirit 100/140) og etanol

Nyttige lenker for produkter brukt i arbeidet:

<https://www.arkivprodukter.no/Uploads/2043100%20Teknisk%20datatablad%20Lascaux%20Medium%20ofuer%20Konsolidierung.pdf>

[Restauro - Restauro - Categorie - MAIMERI](#)

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 227

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736, Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112, Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00